

קד:

ערכי פסחים פרק עשירי פסחים

עין משפט
גרי מצוה

בג א מ"י פ"ה מה"ל
ברכות הלכה ה'
יפ"ה הלכה א ספג עשין
ס:

רבינו תנאל

עולא איקלע לטובטריאח
ואבריל בין קדש לחול
בלבד, (אלא) כלאן ברכה
בתחלה וברכה סוף, אלא
אמר בא"י המבדיל בין
קדש לחול בלבד. אוחבי
עליה, כל הברכות כולן
פוחת בהן בברוך וחומם
בהן בברוך חוץ מברכת
המנוחה וברכת הפירות
וברכת המנוחה לחברתה
וברכת אחרונה שברכות
שבע, שיש בהן פוחת
בברוך ואינו חומם בברוך.
ויש טוהן חומם בברוך
ואינו פוחת בברוך. הטוב
ומטיב פוחת בה בברוך.

ולית הלכתא בוותיה. וטעמא לפי שאין חותמין בשמים ובזרימת סברה
(כ"ר) [כמאן] דלמר בפ' ג' שאלכו (ברכות ד' מט.) חותמין בשמים
ופי' רבנן דהלכה כשמואל דחמיס בין קודש לחול מדחתמין במוטלי
שנת לייט בין קודש לקודש ספ"ק דמולין (דף טו.) ש"מ במוטלי שנת
דחול חותמין בין קודש לחול:
כל הברכות פוחת בברוך וחומם
בברוך. ומינה נרכה דאלהי
נשמה אמאי לא פוחת בברוך דהא
מעיקרא לא הוית סמוכה לחזירתה
דלחמירין בברכות (דף טו.) כי ממער
לומר אלהי נשמה וכן קשה מאתה
הוא עד שלא נברא העולם ותפלת
נראה אלהי נשמה וכן קשה מאתה
הדרך שחומם ואינו פוחת בברוך
וי"ל לפי שאין ברכות אלה שנת
ותפלה בעלמא וברכה שאמר מגילה
נראה דחתמין בא"י האל הנפרע
לעמו ישראל מכל זריהם האל
המוטע שהיא ארוכה ולא דמיא
לברכת פירות ומלות שהן קצרות
וכן יש בירושלמי דמגילה ובגמרא
(דף טו. כ"א.) כספרים ישנים דמותם
זה בברוך האל הנפרע כו' וברכה
דנורא נפשות רבות חומם בירושלמי
בא"י מי העולמים: חו"ץ מברכה
המנוחה לחברתה. פירוש לפי שנת'
בראשונה אין צריך לפתוח השניה

בברוך וזכרה שלאחר הפטרה דלור כל העולמים עד של דבריו
האמת והצדק ויש הפסק במחזורים ומתחיל נאמן אתה הוא ואין שם
ברכה לא נחתימה הראשונה ולא בפתיחת השניה ונראה דכולה
ברכה אחת היא דכולה משמעה בנאמנות ובאמינות המקום ומה
שיש הפסק במחזורים לפי שהיו רגילים כל הציבור להפסיק שם
ולומר שנת דלחמיר סופרים (פרק י' הלכה י') וכן משמע התם
דברכה אחת היא דקאמר דמפטיר מברך ו' ברכות כנגד ו' קרואים
פי' בקריאת התורה בתחלה וסוף ואחת לפני הפטרה וד' אחרים
היו ו' ושבע ברכות של יושאין שהכל ברא לכבודו ויוצר האדם
ואשר יצר את האדם כו' שפותחין בברוך פירש רש"י בכתובות
(דף טו.) דשהכל ברא לכבודו נהקנה לאספינת העם והיה ראו
לאומיה משעת אספיה והיא ברכה בפני עצמה וכן יוצר האדם
לא היתה זריכה שיהי יאמר אשר יצר אחרים אלא להוציא שמי
יציאות חיקונה והקדימוה לאשר יצר והרי היא כמו לעצמה ואשר
ברא שפותח בברוך לפי שאומר אותה לברא כשאין פנים חדשות
ור"ת אומר דשהכל ברא לכבודו ויוצר האדם לכן פוחת בברוך בלא
חתימה שהם קצרות כמו ברכת פירות ומלות ופתיחתן זו היא
חתימתן ונאמר יצר את האדם צריך לפתוח בברוך שאם לא היה
פוחת היה נראה הכל ברכה אחת וברכה לעסוק בדברי תורה והערב
נא אומר שהיא ברכה אחת כיון שאין פוחת הערב נא בברוך
והבדלה נמי שפותח בברוך אע"פ סמוכה לברכת מאור משום
שלא תראה ברכה אחת ומיהו בירושלמי פריך והרי הבדלה ומשני
רבי הוה מפוקד. וא"ת יהללך שאחר הלל ויראו עיניו ושחבת
למה אין פוחת בהן בברוך וי"ל דיהללך היא סמוכה לברכה
דלקיחא את ההלל ויראו עיניו להשיבנו ושחבת לברוך שאמר

לפומבריתא אמר ליה רב יהודה לרב יצחק
בר' זיל אמטי ליה כלכלה דפירי והוי היכי
אבריל לא אול שדר ליה לאבוי כי אתא
אבוי א"ל היכי אמר א"ל ברוך המבדיל בין
קודש לחול אמר ותו לא אתא לקמיה דאבוה
א"ל היכי אמר אמר ליה אנא לא אולי אנא
שריתיה לאבוי ואמר לי המבדיל בין קודש
לחול א"ל רברבנותיה דמר וסררותיה דמר
גרמא ליה למר דלא תימא שמעתייה מפומיה
מיתבי"ב. אבל הברכות כולן פוחת בברוך
וחומם בהן בברוך חוץ מברכת מצות וברכת
הפירות וברכה החמוכה לחזירתה וברכה
אחרונה שבקריית שמעו שיש מהן פוחת
(בהן) בברוך ואין חומם בברוך ויש מהן
שחומם בברוך ואין פוחת בברוך והטוב
והמטיב פוחת בברוך ואינו חומם בברוך
קשיא

המבדיל בין קודש לחול. ומו לא אמר בה שאר הדלות ולא חתם בה:
היא גרמא ליה למר. שלא הלכת אתה בעמך: וברכס המלוט. כגון
להתעטף בזיית ועל נטילת לולב: וברכה הסמוכה לחזרתה. כגון
אוחס של שמונה עשרה: וברכה אחרונה שבקריית שמע. אע"פ שאין
ברכה אחרת למעלה הימנה שהתחיל
זה בברוך: יש מסן. מאלו שהוכרזו
שפוחת בהן בברוך ואינו חומם
בברוך כגון ברכת פירות ומלות:
ויש מסן שחומם ואינו פוחת. כגון
ברכה הסמוכה לחזרתה שהרי
פוטרתה הראשונה שנפתחה בברוך:
הטוב והמטיב. אף על גב דסמוכה
לחזרתה שהרי התחיל בברכת
המוון בברוך משום דברכה בלגמי
נפשה אימתן משום הרוגי ביתר וכולה
הודאה בברכת הפירות ומלות:
קשיא

ולית הלכתא בוותיה אלא כרב
יהודה ומדהתם במוטלי שנת ליום
טוב חתמין בין קדש לקדש האל
במוטלי שנת לחול חתמין בין קדש
לחול כן נראה בעיני דאי לא מימא
הכי שמואל דלמר כמאן ואין היכי
קיימין כוותיה דללקמן: וליס
הלכתא כוותיה. כו' יהושע בן חנניה

לפי שאין חותמין בשמים בפרק שלשה שאלכו (ברכות דף מט.) אלא כשמואל
דהא לייטי עלה דרב: ויל אמטי ליה. לעולא ובעיליה זו מראה
היאך מבדיל: המבדיל בין קדש לחול. הוא דלמר ותו לא: א"ל.
רב יהודה לרב יצחק גריה: סררוטיס דמר. כעס עליו על שלא
הלך הוא בעצמו: דלא סיגמר שמעטיס ממוטיה טו. דרב יצחק
אלא מפומיה דלמי ואמרין (יבמות דף טו.) כל תלמיד חכם שאומרים
דבר שמועה מפיו שפוחתו דובנות צביר: ברכה המלוט. כגון
להתעטף בזיית ועל נטילת לולב וטעמו של דבר לפי שאין בהן
ריבוי דברים: וברכה הסמוכה לחזרתה. כגון אוחס של שמונה
עשרה ברכות: וברכה אחרונה שבקריית שמע. אע"פ שאין ברכה
אחרת למעלה הימנה שהתחיל זה בברוך שהרי הפסיק קריית
שמע אע"פ אינו מתחיל בה בברוך וחסנין לה ברכה הסמוכה
לחזרתה לאומה שלפי ק"ש שהרי מחוברת אמת וייטי על סופו של ק"ש
וכדאמרין בברכות (דף י"ד.) שצריך לקמור אמת וייטי אחר אני ה'
אלהיכם כדכתיב ו' אלהים אמת הלך כחדא ברכתא אריכתא דמיא:
יש. מאלו שהוכרזו שפוחת בהן בברוך ואינו חומם כגון ברכת פירות
ומלות: יש מסן. שחותמין ואינו פוחת כגון ברכה הסמוכה לחזרתה
שהרי פוטרתה הראשונה שנפתחה בברוך: וברכה הטוב והמטיב.
דברכת המוון. אע"פ דסמוכה לחזרתה שהרי התחיל בברכת
המוון אף על פי כן פוחת בה בברוך משום דברכה בלגמי נפשה
אימתן משום הרוגי ביתר שניתנו לקבורה הטוב שלא הסריחו
והמטיב שניתנו לקבורה(ו) אכל אנו מאריין בה קת כלי לומר בה שלם
מלכות דמפרש בפ' שלשה שאלכו (ברכות מט.) הלך כולה חזא
הודאה היא בברכת הפירות וברכת המלות ולא בעיא חתימה:
קשיא

מסורת הש"ס
(6) ברכות דף טו. (ב) פי
שלא יאמרו שמפתח
חמירין וי' פי' חמיריה
דרבנן. (ג) וימיה י'.
(ד) (ברכות מח. א.)

מוסף רש"י
יש טוהן פוחת
בברוך. כגון ברכת פירות
ומלות פוחת ואינו חומם
בברוך: (טו.)

ולית הלכתא כוותיה אלא כרב
יהודה ומדהתם במוטלי שנת ליום
טוב חתמין בין קדש לקדש האל
במוטלי שנת לחול חתמין בין קדש
לחול כן נראה בעיני דאי לא מימא
הכי שמואל דלמר כמאן ואין היכי
קיימין כוותיה דללקמן: וליס
הלכתא כוותיה. כו' יהושע בן חנניה

לפי שאין חותמין בשמים בפרק שלשה שאלכו (ברכות דף מט.) אלא כשמואל
דהא לייטי עלה דרב: ויל אמטי ליה. לעולא ובעיליה זו מראה
היאך מבדיל: המבדיל בין קדש לחול. הוא דלמר ותו לא: א"ל.
רב יהודה לרב יצחק גריה: סררוטיס דמר. כעס עליו על שלא
הלך הוא בעצמו: דלא סיגמר שמעטיס ממוטיה טו. דרב יצחק
אלא מפומיה דלמי ואמרין (יבמות דף טו.) כל תלמיד חכם שאומרים
דבר שמועה מפיו שפוחתו דובנות צביר: ברכה המלוט. כגון
להתעטף בזיית ועל נטילת לולב וטעמו של דבר לפי שאין בהן
ריבוי דברים: וברכה הסמוכה לחזרתה. כגון אוחס של שמונה
עשרה ברכות: וברכה אחרונה שבקריית שמע. אע"פ שאין ברכה
אחרת למעלה הימנה שהתחיל זה בברוך שהרי הפסיק קריית
שמע אע"פ אינו מתחיל בה בברוך וחסנין לה ברכה הסמוכה
לחזרתה לאומה שלפי ק"ש שהרי מחוברת אמת וייטי על סופו של ק"ש
וכדאמרין בברכות (דף י"ד.) שצריך לקמור אמת וייטי אחר אני ה'
אלהיכם כדכתיב ו' אלהים אמת הלך כחדא ברכתא אריכתא דמיא:
יש. מאלו שהוכרזו שפוחת בהן בברוך ואינו חומם כגון ברכת פירות
ומלות: יש מסן. שחותמין ואינו פוחת כגון ברכה הסמוכה לחזרתה
שהרי פוטרתה הראשונה שנפתחה בברוך: וברכה הטוב והמטיב.
דברכת המוון. אע"פ דסמוכה לחזרתה שהרי התחיל בברכת
המוון אף על פי כן פוחת בה בברוך משום דברכה בלגמי נפשה
אימתן משום הרוגי ביתר שניתנו לקבורה הטוב שלא הסריחו
והמטיב שניתנו לקבורה(ו) אכל אנו מאריין בה קת כלי לומר בה שלם
מלכות דמפרש בפ' שלשה שאלכו (ברכות מט.) הלך כולה חזא
הודאה היא בברכת הפירות וברכת המלות ולא בעיא חתימה:
קשיא

מסורת הש"ס
(6) ברכות דף טו. (ב) פי
שלא יאמרו שמפתח
חמירין וי' פי' חמיריה
דרבנן. (ג) וימיה י'.
(ד) (ברכות מח. א.)

מוסף רש"י
יש טוהן פוחת
בברוך. כגון ברכת פירות
ומלות פוחת ואינו חומם
בברוך: (טו.)